

prohibitive, eller Satser, som vare i allerhøieste Grad trykkende, til moderate Satser. Sa, er det en saadan Forandring, der er Spørgsmaal om ved en Toldreform, saa vil den aldeles ubetinget bringe et lignende Resultat. Men dette Resultat fremkaldtes ogsaa af en anden Grund, nemlig den, at der samtidig med disse Reformen ved Opdagelsen af forskjellige hidtil ukjendte Midler paa Samskærsdens Omraade var kommet saadanne Tilstande tilveie, at den hele Verden fik et forandret Udseende, hvad Omsætningsforholdene angik. Medens det tidligere var meget vanskeligt at føre Varer fra et Land til et andet, og derfor Omsætningen kun havde ringe Betydning, bleve Forholdene nu fuldstændig forandrede. Det at flytte Varemæsser fra Land til Land er nu ikke en Smule besværligere end tidligere at flytte Varer fra Udkanterne af Sjælland til Kjøbenhavn, maaske ikke engang saa besværligt eller saa kostbart. Derved har hele det økonomiske Liv faaet en hel anden Karakter, og navnlig er Omsætningen mellem Nationerne tiltagen paa en Maade, som selv med meget nedsatte Afgifter paa de indførte Varer absolut maatte bringe en overordentlig forøget Indtægt, en Indtægtsforøgelse, som jeg paaftaar, vi ikke let ville kunne tænke os i en tilsvarende Grad skulde komme tilstede i den Fremtid, som vi ikke kunne overskue. Vi kunne vel nok med Bestemthed sige, at en lignende Omsætningsforholdenes Omkalfatring vil ikke saa snart gjentage sig. Stillingen blev i saa Nar forandret fra den absolute Vanskelighed, som Fortiden havde ved at flytte Varerne fra Land til Land, til den høie Grad af Lethed, som vi nu nyde Fordele af. En tilsvarende Forandring kan intet fornuftigt Menneſke sige, at han tør gjøre Regning paa, idetmindste i en nær Fremtid. Dernæst er jo den foreliggende Toldreform af en hel anden Art end de, jeg nylig nævnte. Det er ikke en Toldreform, der ophæver eller nedsætter Satser, som man kan sige ere prohibitive eller i høi Grad forhindre Færdselen fra Land til Land; det er en Toldlov, der gaar ud paa at forhøie Tolden paa endel Varer og paa den anden Side i en væsentlig Grad at ophæve Tolden fuldstændig paa andre Varer. Den har en hel anden Karakter, og det vil derfor ogsaa være høift ufornuftigt at vente af den Indtægtsstigninger, som tilhøre Toldreformer af den tidligere Art. Jeg antager i Modsatning hertil, at kunne de gjorte Beregninger slaa til, er det godt. Jeg holder borte den rene almindelige Stigning, som man maa sige fornuftigvis vil finde Sted med den stigende Befolkning, og som fornuftigvis vil

finde Sted paa Grund af, at Forholdene dog kunne antages nogenlunde jevnt at ville udvikle sig ogsaa i Henseende til en stigende Bestand. Men jeg siger, bortset fra den jevne Stigning, som notabene ikke vil være større, end at vi kunne og maa gaa ud fra, at der samtidig og jevnfides dermed vil finde en Stigning i samme Grad Sted i Statsudgifterne, kunne vi aldeles ikke vente, at denne Reform vil indbringe en eneste Krone i Statskassen, ikke en eneste Dre. — Jeg gaar over til Sætningen om, at Borgernes Lomme ere Statens bedste Reservecfond, thi den have vi ogsaa hørt gjentage idag. Denne Sætning er vistnok af dem, der indeholde en vis Sandhed, men ogsaa kun en vis betinget Sandhed. Det er klart, at det er en Sætning, som har sin Betydning, naar man er i meget vanskelige Forhold, hvor man har Kriven paa Struben og skal staffe meget betydelige Indtægter; saa kan man sige, det har sin Betydning, at Befolkningen kan præstere noget Mere end et fattigt Følk, og at saa vil et rigt, arbeidsomt og civiliseret Følk ogsaa kunne aarlig staffe Midler tilveie, som det vilde være aldeles utænkeligt, at et Følk af en anden Bestaafenhed skulde kunne yde. Sætningen har fremdeles sin Betydning under Forhold, hvor man har det overordentlig fløt og altsaa uden nogenfømhelst Betænkning kan sige: lad Pengene kun vende hjem til Borgernes Lomme. Naar man befinder sig under Forhold, hvor man kan sige: vi have Midler, som vi ikke alene nu ikke have Brug for, men som vi ogsaa kunne beregne, at vi neppe nogensinde ville faae Brug for, ja, saa er det naturligtvis en fuldstændig rigtig Sætning, at man ikke skal tage af Borgerne, hvad man nu ikke behøver, men naar Forholdene ere saadanne, at man maa sige: Give vi idag Pengene tilbage, maa vi tage dem igjen om føje Tid, saa vilde det sandelig være en meget letfindig Finantsminister, der vilde slutte: Sa, jeg kan uden Betænkning give Pengene fra mig, thi jeg faar dem nok igjen, naar Tiden kommer, og han vilde være letfindig af en dobbelt Grund. Den Sætning, at alle de Penge, der vende tilbage til Statens Borgere, ville blive anvendte paa en for hele Udviklingen og for Rigdomsuddviklingen bedre Maade, end om de blev i Statskassen, er nemlig ikke sand under Forhold, hvor der er Tale om et Følk, der er steget saa vidt i Rigdom som vort, thi en stor Del af dem vil utvivlsomt blive forbrøgt paa Maader, som ingenlunde kunne siges at være Andet end en ren Luxusforbrug. Dernæst er den Tro, at Finantsministeren med Lethed kan faae Pengene igjen, naar det er ønskeligt, heller ikke sand. En-